

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 10
Rotel 1008

DOM
2009-11-05
Stockholm

Mål nr
T 9187-08

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Uppsala tingsrätts dom den 22 oktober 2008 i mål T 499-08, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPART

Landstinget i Uppsala län
Box 602
751 25 Uppsala

Ombud: Advokat Annika Gustafsson
Advokatfirman Andermyr Gustafsson Lindén HB
Box 3152
103 63 Stockholm

KLAGANDE OCH MOTPART

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm

Ombud: jur. kand. Mattias Falk
samma adress

SAKEN

Skadestånd på grund av brott mot lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering

---

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Med ändring av punkterna 1 och 2 i tingsrättens dom lämnar hovrätten Diskrimineringsombudsmannens talan helt utan bifall.
2. Med ändring av tingsrättens dom även beträffande rättegångskostnader – punkten 3 – förpliktar hovrätten Diskrimineringsombudsmannen att ersätta Landstinget i Uppsala län för dess rättegångskostnader vid tingsrätten med 121 566 kr, varav 120 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 22 oktober 2008 till dess betalning sker.

Dok.Id 849176

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 10	08-561 670 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 672 99	måndag – fredag 09:00-15:00

3. Diskrimineringsombudsmannen ska ersätta Landstinget i Uppsala län för dess rättegångskostnader i hovrätten med 65 425 kr, varav 65 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har yrkat att hovrätten ska bifalla DO:s talan i dess helhet och tillerkänna DO ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten.

Landstinget i Uppsala län (Landstinget) har yrkat att hovrätten ska ogilla DO:s talan i dess helhet och, i vart fall, tillerkänna Landstinget ersättning för dess rättegångskostnader vid tingsrätten.

Parterna har bestritt varandras ändringsyrkanden.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Utredningen i hovrätten är densamma som vid tingsrätten. Parterna har här också fört sin talan på samma sätt som vid tingsrätten. DO har emellertid gjort följande tre förtydliganden. 1. Samma sakomständigheter åberopas till stöd för båda de rättsliga grunder som DO gör gällande, d.v.s. i första hand direkt diskriminering och i andra hand indirekt diskriminering. 2. I tingsrättens dom, under rubriken ”Grunder och utveckling av talan”, ska i första stycket inskjutas det här kursiverade: ”... regel om att endast *den ena i ett* par kan få ...” 3. Den åtgärd som DO påstår är diskriminerande är Landstingets vägran att låta [REDACTED] överta de tre insemineringar som återstod för [REDACTED] när hon på grund av uppnådda 40 år inte längre var berättigad till inseminering.

Hovrättens bedömning

Hovrätten inleder med att pröva DO:s förstahandsgrund för sin talan, nämligen frågan om [REDACTED] och [REDACTED] blivit utsatta för *direkt* diskriminering.

Direkt diskriminering föreligger enligt 3 § lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL) om en enskild person – såvitt nu är ifråga – missgynnas genom att be-

handlas sämre än någon annan (verklig eller hypotetisk person) i en jämförbar situation om den sämre behandlingen har samband med sexuell läggning.

DO har uttryckligen förklarat att det i det aktuella fallet saknas en jämförbar situation att göra en jämförelse med och har följaktligen inte heller till stöd för sin talan åberopat några omständigheter som skulle utgöra en sådan situation. DO har gjort gällande att det inte heller krävs en jämförbar situation för att direkt diskriminering ska kunna konstateras och att det synsättet har stöd i EG-domstolens praxis. DO har därvid hänvisat till EG-domstolens avgöranden i mål C-177/88 (Dekker) och mål C-506/06 (Mayr).

Såsom tingsrätten funnit ger dock ordalydelsen av den aktuella bestämmelsen vid handen att en adekvat jämförelse måste göras för att diskriminering ska kunna konstateras. Det sagda ligger även i linje med den allmänspråkliga innebörden av uttryck som ”diskriminering”, ”missgynnande” och ”sämre behandling” samt har stöd i lagens förarbeten (se prop. 2002/03:65, särskilt s. 200ff). Även Arbetsdomstolen har vid tillämpningen av motsvarande bestämmelser i dåvarande jämställdhetslagen (1991:433) kommit till samma slutsats (se AD 45/2002).

De EG-direktiv som den svenska diskrimineringslagstiftningen bygger på – likabehandlingsdirektivet (76/207/EEG) ändrat genom direktiv (2002/73/EG), direktivet mot etnisk diskriminering (2000/43/EG) och arbetslivsdirektivet (2000/78/EG) – utgår, liksom den svenska lagstiftningen, enligt sin ordalydelse från att en jämförelse ska göras med annan person i en jämförbar situation för att en diskriminering ska kunna konstateras. De av DO åberopade rättsfallen ger enligt hovrättens mening inte heller stöd för att EG-domstolen gjort en från nämnda EG-rättsakters nuvarande ordalydelse avvikande tolkning. Tvärtom framgår att EG-domstolen i nämnda rättsfall har gjort en jämförelse för att kunna avgöra om den aktuella åtgärden var diskriminerande.

Hovrättens slutsats är således att det krav på jämförelse som uppställs i 3 § DFL är förenlig med EG-rätten och EG-domstolens tolkning av densamma.

Det är den som hävdar diskriminering eller missgynnande, i förevarande fall DO, som har åberopsbördan för de omständigheter som domstolen ska jämföra för att kunna avgöra om diskriminering eller missgynnande förekommit.

DO har, som redan nämnts, inte åberopat några omständigheter varmed Landstingets behandling av [REDACTED] och [REDACTED] ska jämföras för att pröva om direkt diskriminering av dem förekommit. Någon sådan prövning kan därför inte göras, varför talan inte kan bifallas på den av DO i första hand åberopade grunden.

Vad sedan gäller den av DO i andra hand åberopade grunden, nämligen frågan om [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED] utsatts för *indirekt* diskriminering gör hovrätten följande bedömning.

Indirekt diskriminering föreligger enligt 3 § DFL om en enskild person – såvitt nu är ifråga – genom tillämpning av bestämmelser som framstår som neutrala, men som i praktiken särskilt missgynnar personer med viss sexuell läggning såvida inte bestämmelserna uppfyller i lagen närmare angivna kriterier.

Den av Reproduktionscentrum uppsatta bestämmelsen tar i och för sig enligt sin ordalydelse sikte enbart på lesbiska par. Mot bakgrund av hur den tillkommit – att avsikten varit att föra över den redan befintliga förutsättningen för insemination att endast en i ett par fick behandling – anser hovrätten att bestämmelsen i och för sig bör kunna uppfattas som neutral. Fråga är då om den i praktiken ändå missgynnar lesbiska par.

DO har anfört att Landstingets behandling av [REDACTED] och [REDACTED] [REDACTED] som lesbiskt *par* ska jämföras med hur ett heterosexuellt *par* skulle ha behandlats. Den jämförelsen utmynnar enligt hovrättens uppfattning i slutsatsen att [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED] inte heller har utsatts för indirekt diskriminering, eftersom något missgynnande av dem som *par* inte har förekommit. Den aktuella bestämmelsen har tillämpats på [REDACTED] och [REDACTED] som par på samma sätt som den skulle ha tillämpats på ett heterosexuellt par. DO:s talan kan därför inte heller bifallas på den i andra hand åberopade grunden, utan ska i sin helhet lämnas utan bifall.

Vid denna utgång ska DO ersätta Landstinget dess rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i hovrätten. DO har överlämnat åt rätten att pröva skäligheten av de rättegångskostnader som Landstinget begär ersättningen för. Med hänsyn till målets art och begränsade omfattning finner hovrätten skälig kostnad för ombudsarvode vid tingsrätten uppgå till 120 000 kr. I övrigt finner hovrätten den av Landstinget begärda ersättningen för rättegångskostnader skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2009-12-03

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Mona Wildig, Per Kjellström, Christian von Szalay och Patrik Schöldstrom, referent. Enhälligt

UPPSALA TINGSRÄTT

DOM
2008-10-22
Meddelad i
Uppsala

Mål nr
T 499-08

KÄRANDE

Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)
Box 3327
103 66 Stockholm

Ombud: jur kand Mattias Falk
c/o HomO
Box 3327
103 66 Stockholm

SVARANDE

Landstinget i Uppsala län
751 85 Uppsala

Ombud: advokaten Annika Gustavsson
Advokatfirman Andermyr Gustafsson Lindén HB
Drottninggatan 68; Box 3152
10363 Stockholm

DOMSLUT

1. Landstinget i Uppsala län skall till [redacted] betala femtiotusen (50 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 10 februari 2008 tills betalning sker.
2. HomOs talan beträffande [redacted] lämnas utan bifall.
3. Vardera parten skall svara för sina rättegångskostnader.

Dok.Id 174361

Postadress
Box 1113
751 41 Uppsala

Besöksadress
Kungsgatan 49

Telefon
018-16 72 00
E-post:

Telefax
018-16 72 82

Expeditionstid
måndag – fredag
08:30-16:25

YRKANDEN M M

HomO har yrkat att Landstinget i Uppsala län (landstinget) ska till [REDACTED] och [REDACTED] betala skadestånd för kränkning med 100 000 kr vardera jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.

Landstinget har bestritt yrkandena och som skäligt belopp vitsordat sammanlagt 10 000 kr.

HomO och landstinget har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

HomO har anfört i huvudsak: Reproduktionscentrum vid Akademiska sjukhuset i Uppsala (reproduktionscentrum) har, med tillämpning av en av reproduktionscentrum bestämd regel om att endast par kan få behandling i form av assisterad befruktning, nekat [REDACTED] av henne önskad och begärd behandling mot ofrivillig barnlöshet. Detta har inneburit ett missgynnande av [REDACTED] och [REDACTED] genom att de därigenom gått miste om möjligheten att skaffa barn tillsammans. Missgynnandet har haft direkt samband med [REDACTED] och [REDACTED] sexuella läggning.

Reproduktionscentrum har i varje fall, genom att grunda sitt beslut att neka [REDACTED] [REDACTED] behandling på regeln att endast den ena personen i ett par kan få behandling i form av assisterad befruktning, tillämpat en bestämmelse som framstår som neutral men som i praktiken missgynnar lesbiska par. Tillämpningen av regeln har missgynnat [REDACTED] och [REDACTED] genom att de därigenom gått miste om möjligheten att skaffa barn tillsammans.

[REDACTED] och [REDACTED] har genom de beskrivna förfarandena utsatts för diskriminering på grund av sexuell läggning, i första hand enligt 3 § 1 lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL) jämfört med 13 § samma lag (direkt diskriminering) och i andra hand enligt 3 § 2 DFL jämfört med 13 § samma lag (indirekt diskriminering). Reproduktionscentrums agerande har skett inom verksamhet för

vilken landstinget svarar och medför enligt 16 § DFL en skyldighet för landstinget att betala skadestånd. Den av Reproduktionscentrum tillämpade regeln är inte motiverad av något berättigat mål, t ex vad landstinget påstått angående bristande ekonomiska och medicinska resurser. I varje fall har landstinget inte visat att tillämpningen av regeln varit vare sig lämplig eller nödvändig för att uppnå något sådant mål.

[REDACTED] och [REDACTED] är ett lesbiskt par som önskade barn. Sedan det blev möjligt för lesbiska par att få assisterad befruktning genom sjukvården, vände de sig i juli 2005 till Reproduktionscentrum för inseminationsbehandling. De bestämde att [REDACTED] var den som först skulle få behandling eftersom hon är äldst och det fanns en åldersgräns på 40 år. De sammanträffade den 19 augusti 2005 med överläkaren [REDACTED] och i november 2005 skedde den första behandlingen. Därefter följde ytterligare två behandlingar, en i januari och en i februari 2006. Den 12 februari 2006 fyllde [REDACTED] 40 år och behandlingen avbröts utan resultat. När de framförde önskemål om att [REDACTED] skulle få inseminationsbehandling fick de besked om att detta inte var möjligt eftersom man tillämpar samma bestämmelse för lesbiska par som för heterosexuella par, d v s att endast den ena personen i ett par kan få behandling.

Landstinget har anfört i huvudsak: Landstinget har inte utsatt [REDACTED] och [REDACTED] för direkt diskriminering enligt 3 § 1 DFL jämförd med 13 § samma lag. De har inte missgynnats jämfört med andra par som drabbats av ofrivillig barnlöshet, då de inte försatts i ett sämre läge än ett heterosexuellt par. Inte heller finns det något orsakssamband mellan diskrimineringsgrunden och det påstådda missgynnandet. Ett lesbiskt par har precis samma förutsättningar, då [REDACTED] inte nekats behandling p g a av sin sexuella läggning, utan för att den ena parten i relationen redan fått behandling enligt gällande regelverk.

Inte heller har [REDACTED] och [REDACTED] utsatts för indirekt diskriminering enligt 3 § 2 DFL jämförd med 13 § samma lag. Något missgynnande har inte skett eftersom de haft möjlighet att redan från början välja att genomföra behandlingen på [REDACTED]. Begränsningen till behandling av endast den ena parten i ett parförhållande är ett grundkrav och gäller således samtliga par på samma sätt.

Om det skulle ha varit fråga om en indirekt diskriminering har den aktuella bestämmelsen varit motiverad av berättigade mål och medlen är lämpliga och nödvändiga för att uppnå dessa med hänsyn till brist på ekonomiska resurser och brist på spermier.

Landstinget följer samma regelverk när ett lesbiskt par söker behandling för ofrivillig barnlöshet som när heterosexuella par gör det. Behandlingen sker parvis och är helt oberoende av kön. I båda fallen är det endast den ena parten i en parrelation som får en offentligt finansierad behandling. [REDACTED] och [REDACTED] har inte på någon punkt behandlats sämre än något annat jämförbart par p g a sin sexuella läggning.

Beträffande frågan hur ett eventuellt skadestånd skall bestämmas har parterna anfört bl a följande.

HomO: Av förarbeten till DFL framgår att brott mot diskrimineringslagstiftningen ska ses som en allvarlig kränkning och att ersättningsnivåerna i denna typ av mål allmänt sett bör ligga väsentligt högre än i mål om skadestånd på grund av brott. I det EG-direktiv som ligger till grund för DFL anges i artikel 15 att sanktionerna mot diskriminering ska vara "effektiva, proportionerliga och avskräckande". I detta fall ska dessutom beaktas att den diskriminerande handlingen gällt behandling av ofrivillig barnlöshet som varit av mycket stor personlig betydelse för [REDACTED] och [REDACTED].

Landstinget: Den av HomO yrkade ersättningen överstiger kraftigt de ersättningsnivåer som gäller enligt den allmänna skadeståndsrätten. Högsta domstolen har i NJA 2006 s 170 uttalat att ersättningen vid fall som rör diskriminering inte bör skilja sig alltför mycket från de ersättningsnivåer som utdöms enligt skadeståndslagen i motsvarande fall. Om landstingets agerande skulle ses som en diskriminering har det inte skett vare sig uppsåtlig eller av oaktsamhet och detta skall leda till att skadeståndsskyldigheten helt bortfaller eller resulterar i ett lägre skadestånd än vid ett avsiktligt agerande, jfr prop 2002/03:65 s 160 och NJA 1999 s 441. Även den information som gavs till paret om att endast den ena av dem kunde få behandling, något som landstinget gör gällan-

de, samt att samtliga sex behandlingar inte skulle hinna genomföras på [REDACTED] påverkar skadeståndsberäkningen.

DOMSKÄL

Reglerna om assisterad befruktning finns i 6 och 7 kap lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. Assisterad befruktning kan utföras dels i form av insemination, dels i form av befruktning utanför kroppen, s k IVF-behandling. Insemination eller IVF-behandling får endast utföras om kvinnan är gift, partner eller sambo och maken, partnern eller sambon skriftligen samtyckt till detta. Reglerna kompletteras med föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen (SOSFS 2006:10), av vilka bl a framgår att det innan en behandling påbörjas bör göras en utredning av parets psykologiska och sociala lämplighet som föräldrar, att det vid denna prövning bör tas hänsyn till parets ålder utifrån såväl ett medicinskt som psykologiskt och socialt perspektiv samt att kvinnan inte bör ha kommit in i den ålder då kvinnors fertilitet normalt anses vara i starkt avtagande. Någon närmare reglering t ex av hur många behandlingar landstingen ska tillhandahålla anges inte. Enligt lagen (1984:1140) om insemination får insemination ske endast på kvinna som är gift eller sambo.

Av Akademiska sjukhusets regler för donatorinsemination, upprättade den 8 september 2005 och reviderade den 15 september 2006, framgår bl a att en behandling föregås av en utredning, att beträffande lesbiska par endast av en av kvinnorna utreds och behandlas samt att behandlingen är begränsad till sex inseminationer. Reglerna tillämpas så att den kvinna som skall insemineras måste vara under 40 år och att det är fråga om par som har en stabil heterosexuell eller homosexuell relation sedan minst två år. Det är ostridigt att [REDACTED] behandling avbröts efter tre behandlingar i och med att hon fyllde 40 år och att landstinget avslog parets begäran om att också [REDACTED] skulle få bli inseminerad.

Både [REDACTED] och [REDACTED] har hörts under sanningsförsäkran och uppgett bl a. De träffades 2001 och bestämde sig för att skaffa barn genom insemination när detta blev tillåtet i Sverige. När de sammanträffade med läkaren [REDACTED] fick de klart för sig åldersgränsen på 40 år och de uppgav för honom att de ville låta [REDACTED] som var äldst, börja med behandlingen. De fick från början varken av

██████████ eller på annat sätt, t ex genom skriftligt material, veta att det var endast en av dem som skulle kunna få bli inseminerad. Först senare upplyste ██████████ dem om dessa regler.

Överläkaren ██████████ har som vittne uppgett att han informerade båda kvinnorna inte endast om åldersgränsen och antalet behandlingar utan också vid ett senare möte att det enligt reglerna inte var möjligt för ██████████ att få överta de återstående tre behandlingar som ██████████ inte kunnat utnyttja. Enligt ██████████ återkom han också till dem med samma besked sedan han kontrollerat med verksamhetschefen.

Tingsrättens bedömning

Har diskriminering skett?

Den inledande frågan är om tillämpningen av landstingets regler om insemination har inneburit en direkt diskriminering enligt 3 § 1 DFL, vilket alltså i detta fall förutsätter ett missgynnande av en enskild person genom att personen behandlats sämre än någon annan i en jämförbar situation och att missgynnandet har samband med sexuell läggning.

HomO har gjort gällande att det inte finns någon jämförbar situation utan att avgörande vid bedömningen ska vara att ██████████ missgynnats genom att hon gått miste om den möjlighet som fanns att låta också henne genomgå inseminering. Landstinget har mot detta hävdat att det inte är fråga om diskriminering eftersom en jämförelse måste göra med ett heterosexuellt par där endast en av parterna, kvinnan, kan genomgå inseminering samt att ██████████ och ██████████ i förhållande till det heterosexuella paret kommit att befinna sig i en bättre situation genom att de kunnat välja vem av dem som skulle genomgå inseminationen.

Mot vad HomO anfört konstaterar tingsrätten att det enligt den angivna bestämmelsen i 3 § DFL krävs att det på visst sätt görs en jämförelse med annan person i en jämförbar situation för att en direkt diskriminering skall föreligga. I lagstiftningens förarbeten, prop 2002/03:65, berörs närmare ett antal olika jämförelsesituationer som kan bli aktuella. Utöver ett antal praktiska exempel anges, s 200, att en jämförbar situation kan i

fråga om hälso-och sjukvård vara att utgå från människors behov. I den nya diskrimineringslag (SFS 2008:567), som träder i kraft den 1 januari 2009, finns ett oförändrat diskrimineringsbegrepp som också förutsätter en jämförelse för att konstatera om ett missgynnade skett. I lagens förarbeten, prop 2007/08:95 s 101, upprepas kravet på en jämförelse med en jämförbar situation som skall leda till att lika fall ska behandlas lika. Även i det EG-direktiv den 29 juni 2000, 2000/43/EG, som ligger till grund för den svenska lagstiftningen anges, artikel 2, punkt 2 a, att det ska vara fråga om en mindre förmånlig behandling av en person i en jämförbar situation.

Tingsrättens slutsats av det ovan anförda blir alltså en jämförelse enligt lagtexten ska göras. Vad HomO, med hänvisning till en dom av EG-domstolen den 8 november 1990 i mål C-177/88 (en kvinna som p g a graviditet nekades sökt anställning) leder inte till annan bedömning.

När det sedan gäller frågan hur denna jämförelse närmare ska ske konstaterar tingsrätten att det allmänt sett föreligger ett missgynnande av [REDACTED] genom att hon inte fått genomgå behandling oavsett om det skulle ha varit fråga om sex helt nya behandlingar eller om de återstående tre behandlingar som [REDACTED] inte kunnat utnyttja. För bedömningen är avgörande om detta missgynnande har berott på hennes sexuella läggning. Enligt 3 § 1 DFL innebär diskriminering enkelt uttryckt att en enskild person behandlas sämre än en annan person i en jämförbar situation. Enligt bestämmelsens ordalydelse ska jämförelsen alltså göras med en enskild person. För landstingets ståndpunkt att en jämförelse ska ske mellan ett heterosexuellt och ett homosexuellt par, som erbjuds behandling i samma omfattning, talar att reglerna om insemination endast omfattar par och att insemination av ensamstående kvinnor inte är tillåten. Mot detta kan dock sägas stå t ex uttalandet i prop 2004/05:137 s 49 f (ändringar i lagen om insemination) att det inte är möjligt att göra en jämförelse mellan ett hetero- och ett homosexuellt par som önskar insemination eftersom de båda paren inte befinner sig i en biologiskt jämförbar situation.

Sammantaget finner tingsrätten att det inte finns anledning att gå ifrån ordalydelsen i DFL om enskilda personer som jämförelseobjekt vilket leder till att jämförelsen ska

göras mellan en homosexuell kvinna, som önskar insemination, med en annan person i en jämförbar situation. När det gäller frågan vilken annan person som ska anses befinna sig i en sådan jämförbar situation konstaterar tingsrätten att, eftersom endast kvinnor har de biologiska förutsättningarna för en insemination och då ensamstående kvinnor inte kommer i fråga, jämförelsen inte rimligen kan ske på annat sätt än med en annan kvinna som lever i en parrelation, oavsett sexuell läggning. Landstingets regler om insemination är utformade så att alla kvinnor som lever i en parrelation med en man kan insemineras medan endast den ena av kvinnorna i en parrelation med en annan kvinna har den möjligheten. Dessa regler leder enligt tingsrättens mening således till att hälften av de lesbiska kvinnorna missgynnas både i förhållande till heterosexuella kvinnor och till den andra hälften av de lesbiska kvinnorna.

Tingsrättens nu redovisade synsätt innebär överfört till detta mål att [REDACTED] genom att nekas behandling, har missgynnats och att detta också är en direkt följd av hennes sexuella läggning. I Akademiska sjukhusets regler för donatorinsemination anges att "vid lesbiskt par utreds och behandlas bara en av kvinnorna, paret avgör själva vilken". Eftersom det av den regeln direkt kan läsas ut att lesbiska par behandlas annorlunda än heterosexuella par i den mening som tingsrätten angett i det föregående är det fråga om en direkt diskriminering enligt 3 § 1 DFL. Vad som nu anförts har dock enbart tagit sikte på [REDACTED]

När det gäller [REDACTED] har HomO gjort gällande att situationen inneburit en diskriminering av båda kvinnorna som par eftersom de har fråntagits möjligheten att få barn tillsammans. En konsekvens av tingsrättens synsätt att diskrimineringsbegreppet i DFL utgår från att en enskild person behandlas annorlunda än en annan person måste dock rimligen bli att [REDACTED] som har fått behandling till dess hon fyllde 40 år, inte har missgynnats genom missgynnandet av [REDACTED]. Enligt tingsrättens mening bör [REDACTED] således inte anses ha blivit diskriminerad, varken direkt eller indirekt. HomOs talan i den delen skall därför lämnas utan bifall.

Tingsrättens bedömning innebär alltså att endast [REDACTED] har blivit diskriminerad och att det varit fråga om en direkt diskriminering. Detta innebär att den in-

tresseavvägning som enligt 3 § 2 DFL kan göras vid indirekt diskriminering inte blir aktuell.

Skadeståndsskyldigheten

Landstinget är till följd av bedömningen med tillämpning av 16 och 18 §§ DFL skadeståndsskyldigt gentemot [REDACTED] för den kränkning som diskrimineringen inneburit för henne. Med hänsyn till att landstingets regler kommit till i samarbete med andra landsting för att åstadkomma ett enhetligt och ur deras synvinkel så rättvist regelverk som möjligt kan diskrimineringen inte ses som avsiktlig, vilket medför att skadeståndsbeloppet bör sättas lägre än annars. Den diskriminering som landstingets förfarande har inneburit för [REDACTED] måste dock ses som avsevärt mer långtgående än den diskriminering som förekom i t ex NJA 2006 s 170 (avvisning från en restaurang). Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att skäligt belopp bör bestämmas till 50 000 kr. Någon ytterligare omständighet som bör påverka skadeståndets storlek eller enligt 18 § DFL utgöra grund för jämkning har inte framkommit.

Rättegångskostnadsfördelningen

HomO har vunnit helt i den del som avser diskriminering av [REDACTED] medan landstinget är helt vinnande vad gäller [REDACTED]. Målet har till övervägande del handlat om frågan om diskriminering förekommit och i mindre utsträckning om skadeståndets storlek. Att HomO endast vunnit till viss del avseende skadeståndets storlek beträffande [REDACTED] bör därför inte vara påverka frågan om fördelning av rättegångskostnaderna. Vardera parten bör med dessa utgångspunkter svara för sin kostnad.

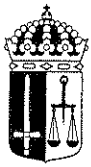
HUR MAN ÖVERKLAGAR se bilaga (DV 401)

Överklagande ställs till Svea hovrätt och ges in till tingsrätten senast den 12 november 2008.

Sten Falkner

Erik Brattgård

Cecilia Magnusson

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra detta genom att skriva till Högsta domstolen.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till hovrätten. Den ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av det överklagade avgörandet.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast

1. om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. om det finns synnerliga skäl till en prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandet skall innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet),
3. den ändring i avgörandet som klaganden yrkar,
4. varför klaganden anser att avgörandet ska ändras,
5. de omständigheter som klaganden åberopar till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas,
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska styrkas med varje bevis.